

MEZŐGAZDASÁGI NÉPOKTATÁS

A GAZDASÁGI SZAKTANÍTÓK ORSZÁGOS EGYESÜLETÉNEK HÍVATALOS KÖZLÖNYE

Előfizetési díj: Egész évre 8— pengő.
Az előfizetési- és hirdetési díjak a Gazdasági Szaktanítók Országos Egyesülete főpénztárának, Túrkevére az 54.135. sz. csekkzámlán küldendők.

FELELŐS SZERKESZTŐ:
VITÉZ GYUTAY ISTVÁN

Megjelenik egy évben 11-szer.
Szerkesztőség: Gyöngyös. (Gazdasági Népiskola.) Kiadóhivatal: Túrkevére.
Az egyesület tagjai a lapot tagdíjuk fejében kapják.

A lap kiadásáért felel: Náray Ferenc elnök, Lajosmizse. Kiadótulajdonos: A Gazd. Szakt. Orsz. Egyesülete, Lajosmizse.

Neveljünk jó kisgazdákat.

Agrárországban a lakosság jóléte a gazdák kezében van. Ha a gazdák okszerűen gazdálkodnak, vagyis mindent elkövetnek, hogy a gazdaság minden ágában a legnagyobb tisztajövedelmet érjék el, akkor a különböző áru piacokon normális árak uralkodnak. Elhet a társadalom minden rétege. Még az éghajlati szélsőségeknek a termények előállítására és így a piaci áraknak a fogyasztóra nézve kedvezőtlen alakulására is kedvező hatása van az okszerű gazdálkodásnak.

Ha csak vonaton utazzuk is végig csonka hazánkat, azonnal szembetűnik, ki a jó gazda, ki a rossz. Különösen tanulságos az idej korai szárazság következményének tanulmányozása, mely igen kirívóan mutatja a gazdálkodás mikéntjét. Nagyon könnyű megállapítani még a laikusnak is, hogy ki-hogyan gazdálkodik az Istentől megáldott, mindnyájunkat tápláló anyaföldön. Ha végig nézzük azokat az abrosznyi keskeny kis földeket, amelyek kisgazdáink kezén vannak, kevés kivétellel azonnal megállapíthatjuk a kellő képzettség és talán a megfelelő anyagi erő hiányát, de nagyon sokszor a nemtörődömséget is.

A szárazság az erőpróbája az okszerű gazdálkodásnak. Azokon a területeken fejti ki az időjárás mostohasága legjobban a romboló hatását, amelyeken az okszerűségnek legkevesebb nyoma van. Nem kétséges, hogy jó trágyaerőben lévő, kellőképpen előkészített talajokon, megfelelő elővetemény után, tiszta és elsőrendű vetőmagról nevelt termények mindenkor jobban bírják az időjárás viszontagságait, mint az ellenkező körülmények között termesztett növények. Ezért van aztán az, hogy az utazó a vonat ablakából igen könnyen

megállapíthatja: ez jó gazda, az pedig rossz.

Az uradalmak és gazdasági iskolák kezelésében lévő birtokok terményei messze kíválnak az idej szárazság mellett a kisgazdák birtokainak terményei közül. Amidőn ezen megállapítást kell tennünk, kétségbeesünk még sem szabad, még akkor sem, ha tudjuk, hogy hazánk földterületének igen nagy része van a kisgazdák kezén.

Nem szabad feladni a reményt, mert az a rémmese, amelyet a májusi nagy szárazság idején a spekulánsok — a gazdasági élet hiénái — terjesztettek csupa haszonlesésből, csak a rosszul kezelt kisgazda birtokokra áll, ellenben megcáfolják a kárörvendők és haszonlesők jóslatait az okszerűen kezelt kis, közép és nagy birtokok — még a gabona-termékek természetesen terén is — elért elég jó terméseikkel. A június első felében beállott jó esők amilyen jó hatással voltak még a késői gabona-félékre is, époly lehűtőleg és lohasztólag hatottak a spekulánsok nagy étvágyára.

Nincs okunk kétségbeesésre, de cselekedjünk. Segítsék kisgazdáinkat az uradalmak nemesített vetőmagvaikkal, elsőrendű állataiknak hozzáférhetőségével, gépeikkel, néha jó tanácsaikkal stb. A gazdasági iskolák pedig a képzés terén fejtsenek ki nagy tevékenységet, hogy az okszerű gazdálkodás terén rövid időn belül minél nagyobb haladást tanúsíthassanak kisgazdáink.

Ezen tevékenység kifejtésére a kisgazdák minta iskolái tehetnek legtöbbet, akiknek most a legfőbb alkalmuk van bizonyítani, hogy az okszerű gazdálkodás mennyire ellensúlyozhatja az éghajlat kedvezőtlen hatásait. Az önálló gazdasági népiskolák terméseredményeik közrebocsátásával és egyéb tevékenységükkel fogják ez éven beigazolni, hogy a kisgazdák mintaiskolái.

Gazdasági nevelőmunka a háboru után.

Irta: — S. —

Érdeklődéssel olvassuk egy fiatal kartársunk azon tanulságos, személyes tapasztalatait, melyeket a helyszínen szerevezve az olasz gyümölcsstermelésről, illetve annak osztályozásáról ír. Nem lesz talán érdektelen, ha a magyar igazságot támogató Olaszország falusi népe és gyermekeinek háboru utáni gazdasági képzésével, nevelésénél követett példaadó eljárásaival is foglalkozunk.

Az olasz kormány annak tudatában, hogy országa gazdasági életét, föbb- és minőségtermelését csak úgy fokozhatja, ha földmivess-népének általános műveltségét emeli és foglalkozásbeli szakismeretekkel bővíti, habozás nélkül hozzáfogott ezen kettős, lelkes munkájához, a felnőttek és az ifjúság ily irányú neveléséhez. Míg az általános népművelés fejlesztése hatványozott mértékben a népoktatás feladata maradt, addig az ifjúság és felnőttek gazdasági szakképzésének szolgálatába állították a mozgóképszínházakat, a rádiót, a vándor gazdasági szakelőadásokat és gazdasági vándorkiállításokat. Mindezek közül elsősorban a vándoroktatást építették ki. Szakképzett oktatók kerületenként és az egyes járásokban minden falut felkerestek, kiknek munkáját a járásokban az egyes helyeken állandóan alkalmazott szaktanerők és az összes gazdasági iskolák tanerei egyetértőleg támogatták s utóbbiak az eredményeket rögzítették meg. Kiképzett tevékenységgel nagy fejlődésnek indult szövetkezeti életük is, melyet a vándoroktatás hívott nagyrészen életre s majd utóbb az a vándoroktatást támogatta. Az összes gazdasági alakulatok közreműködésével azután az említett mozgóképszínházakat és rádiót vették fokozott használatba.

A gazdasági termelés minden ágát be- mutató gazdasági oktatófilmekkel árasztották el országukat. Ily módon kellő alaposággal megismertették a gabonafélék, a rizs, répa, zöldség-neműek és olajos növények intenzív kultúráját, a méhészetet, baromfitenyésztést s végül összehasonlító, szemléltető eljárással Olaszország egyes vidékeinek értékes termelési ágait és irányait. Így győződtek meg kigazdálk

és külterjes gazdálkodás közti különbségről. Ezt a munkát náluk a mi rádiópropaganda autónkhoz hasonlóan sok külön gazdasági filmelőadóautó végezte. Az állam által készített filmautók állandóan járnak az országot. Elmennek a legkisebb faluba is, mindegyik másutt vannak s így minden falu átlag havonta két estén élvezi a tanulságos gazdasági oktatófilmeket.

Még nagyobb a jelentősége Olaszországban a gazdasági vándorkiállításoknak, melyekkel külön e célt szolgáló teherautókon járnak be nagy oktató gazdasági anyaggal az egész országot. Ily módon vált lehetségessé az, hogy Olaszország legkisebb faluja is nagy és időszerű gazdasági kiállításokat láthat, melyek a legkonservatívabb parasztot is valamilyen irányban a cselekvésre készítették. Ezzel párhuzamosan a benyomások megrögzítésére minden falunak hangszórós rádió készüléke is van, melyet a község minden lakosa díjtalanul hallgathat. A nálunk is szokásban lévő földművelésügyi rádió előadásokat lehetőleg a legnépszerűbb, legnépiesebb modorban Olaszországban is már évek óta tartják. Ezen előadások a gazdasági termelés minden ágát igen szórákozhatóan karolják fel, azok igen népszerűek s velük a fasiszta pártba tömörült parasztságnál nagy eredményeket érnek el.

Az ifjúság gazdasági oktatása is már a legszeleesebb rétegekre terjed ki. Minden vándorló gazdasági szakiskola (Cattedra Ambulante) már ifjúsági tagozattal bővült ki, melynek elengedhetetlen tartozéka még a működési körzetben felkarolt gazdasági művelési ágakat szolgáló kísérleti állomás is. Ugy a felnőtteknek, mint az ifjúságnak ily módon való kiképzésével, nevelésével nagy mértékben szaporodik azok száma, kikkel az újabb termelési rendszerek, illetve termelési irányok változtatása zökkenés nélkül megvalósíthatók. Így is szaporodtak Olaszországban a kísérleti állomások békebeli számuk háromszorosára. Ez uton jut minden termelési zónának a kísérleti állomásokban egy-egy szellemi és gya-

korlati irányt mutató központ. Ha pedig valahol Európában a legkeményebb gazdasági nevelői munkával néhány év alatt egy ország egész gazdasági termelését és gazdasági életét sikerült baj nélkül átalakítani, úgy az Olaszországban történt meg.

Az említett vándor oktatással Olaszországban azonban karöltve a helyhezkött és

rögzített gazdasági oktatás is jár, mely a nép közvetlen vezetője, gyakorlati oktatója és nevelője marad. Ezen követendő példához hasonlóan már nálunk is szolgáljuk népünk gazdasági oktatását és nevelését. Ha pedig mi is közös erős akarattal, egyetértésben végezzük és építjük ki továbbra gazdasági oktatásunkat, akkor a mi jövőnk is biztosítva lesz.

A gyümölcsstermelésünk jövője a gazdasági népiskolák szemszögéből.

Írta: Oberhammer Géza.

Ha körülnézünk az ország különböző vidékein a gyümölcsösökben, mindjárt szemünkbe tűnik az, hogy minden vidéknek megvan a speciális gyümölcsfélése, amely feltűnően jól díszlik. Természetesen azért, mert az ottani talaj, éghajlat, azaz a termesztési tényezők neki különösképpen konveniólnak. Nyilvánvaló, hogy azon a vidéken legjövödelmezőbb ennek a gyümölcsfélése a termesztése, mert a befektetett tőke ebben tudja hozni a legnagyobb kamatot. Érthetetlen, hogy egyes helyeken miért termelnek mégis más féléseket, amelyeknél az önköltségi árak csak fokozódhatnak és a jövedelem pedig csökkenik. Most is akadnak olyanok, akik, ha gyümölcsöst létesítenek, arra törekcsenek, hogy mindenféle gyümölcsnem megtalálható legyen és eldicsekedhesse a különféleségekkel. Hiszen csak ki kell menni Pesten a gyümölcs piacra, lehet ott látni mindenféle fajtát és fajtakereséket. Ilyen módon export kérdést megoldani nagyon is bajos, azonban a pomológus az gyönyörködhet benne, viszont a kereskedelmi értéke nem sok. Ezzel szemben kifogásokkal érvelni nem lehet, mert hiszen a mai kutatások, vizsgálati eredmények, a külföldi piacok izlésének tanulmányozása következtében adva van a kérdéses gyümölcsnem és fajta megválasztása. Segítő kezet nyújtanak a gazdasági népiskolák, amelyek több éves tapasztalataik alapján ismerik azon a vidéken jól menő gyümölcsnemet, fajtát és így közvetlenül, majd közvetve is a magasztos cél szolgálatában állanak.

Hiszen nincs semmi akadálya az egyöntetűség eléréséhez szükséges oltóvesszők beszerzésének sem. Az nem akadály, ha egyesek a véka alá rejtik is az oltóvesszőket, az állam maga siet segítségül kedvezményes, megfelelő és fajtatiszta oltóvesszők nyújtásával. De emellett ott vannak a gazdasági népiskolák is, amelyek oly közel vannak a kisgazda

életéhez, amelyeknek oly nevesek a faiskolái, hogy megfelelő agilitás mellett még nagyobb sikerrel viszik előre a gyümölcsstermesztésünk érdekeit. Rendkívül fontosnak tartom, hogy a faiskolák fajtatisztságairánt mindig jobban és jobban mélyítessék ki a kisgazdák bizalma, hogy így még nagyobb szeretettel kapcsolódjanak be a gyümölcsstermesztésünk előbbrevitelét szolgáló tervekbe és ne ott szerezzék be az oltóvessző szükségletüket, ahol minden van, csak fajtatisztság nincs. Példa erre a sok közül: a budai svábok oltványainak árusítása. Hogy mennyire fontos tényező ez, bizonyítja az az intézkedés, amely legutóbb a földművelésügyi minisztériumtól indult ki, amikor megalakult a faiskolák ellenőrző bizottsága.

Fontosnak tartom a mai helyes irányba indult gyümölcsstermesztésünkkel kapcsolatban megemlíteni az alábbi. Ha valamely vidék be is rendezkedik a speciális gyümölcsfélése termesztésére, a kitűzött céltól eltér, ha pár fajta helyett, — amint némely helyen tapasztalható, — egész fajtasorozatot állít be. Sokszor felvetődik az a kérdés, hogy ezen vidéknek a speciális gyümölcsnemen kívül érdemes-e berendezkedni egy másik, ott elég jól termő gyümölcsfélése termesztésére és nincs-e hátrányos befolyással a tömegstermesztési irányelvekre? Ha azon vidék klimatikus, talaj-viszonyai alkalmassá teszik egy másik gyümölcsnem termesztését is, az semmi esetre sem gördít akadályt az egyöntetűség elérése elé, másrészt az előbb említett okok miatt, ami oly fontos, a jövödelmezősége is biztosítva van, sőt a termelő befektetett tőkéje két oldalról lesz biztosítva és így a tőke biztosítása stabilabb. A mai szélsőséges klimatikus viszonyok, a mai nehezen kiszámítható konjunkturális helyzetek mellett mindenesetre praktikus megoldás. Kétségkívül rendkívül fontos az egyöntetűség különösen az értéke-

sítés szempontjából, de a jövedelmezőség forszirozása mellett mindig ott kell lebegni szem előtt a tőke kamata biztosításának is.

A gyümölcsstermelésünknel nem az volt a baj, hogy talán nem szerették a fát, hanem az, hogy csak nevelték és nem gondozták, nem ápolták. Mondogatták, hogyha ápolnám, ráfizetnék! Ha nem megfelelő fajtát termeszt, kétségkívül! Azonban, ha a megfelelőt ülteti, akkor az értékesítése könnyebb és jobb, ami által jövedelmezőbb is. Mindezek igazolására finánciális okok miatt nem is lehet mindenféle mintagyümölcsösöket létesíteni, hanem igazolásul szolgáljanak, a gazdasági népiskolák gyümölcsösei, ahol a termelők követendő példát látnak a helyes ápolási munkákról és azok eredményéről. Végül legfontosabb ezen helyes gondolatokat átültetni a nép lelkébe. Ez az úttörő munka rendkívül nehéz. Azt mondják, hogy a gyümölcsstermesztés az a gazdasági ág, amely előtt jövő áll. Szükséges tehát ezen cél érdekében a felvilágosító munkát még jobban fokozni. Az állam minden alkalmat megragad ennek elérésére. Ott vannak a gyümölcsstermesztési intézők, jelenleg 24, továbbá a Mezőgazdasági Kamarák, a vm. gazdasági felügyelőségek által irányított tanfolyamok stb., amelyek mind-mind ezen cél szolgálatában állnak. Mindezek mellett szerényen húzódnak meg a gazdasági népiskolák, amelyek ezen felvilágosító munkával rendkívül nagy értéket képviselnek, amelyek által hirdetett értékes gondolatok ezer, meg ezer kigazda gyermek lelkében vernek gyökeret. Az innen kikerült gyermekeknél, amikor már maguk gazdálkodnak, nincs szükség arra, hogy belássák a helyes utat, hanem csakis továbbképzésről lehet szó. Ez is megoldást nyer annyiban, hogy a gazdasági népiskolák tanerői részt vesznek hasonló irányú továbbképző tanfolyamokon, mint előadók. Azonkívül a termesztoőknek mindenkorl készséges, szakképzett tanácsadói, terjesztői a megoldásra váró eszméknek, eltartási, feldolgozási módokatoknak és ami a legfontosabb, hirdetői az értékesítő-szövetkezeti gondolatnak, amely utóbbi megszervezése nélkül agyümölcs tömegstermesztési problémát megoldani nem lehet.

A mai világban, amikor a gyümölcs egyöntetű termelését érintő kérdések állandóan felszínen vannak, amikor ezen kérdések sikeres megoldásán fáradoznak, a kizárólagos objektivitási alapon konkluzióképpen levonhatjuk azt, hogy a gazdasági népiskolák ezen magasztos cél érdekében öntudatosan, kitarással, szerényen, csendben mily eredményesen dolgoznak. Nemcsak elméletileg, hanem, ami a legfontosabb, gyakorlatilag is kiveszik részüket ezen nehéz, úttörő, nemzetgazdasági szempontból olyan fontos munkából.

Státusunk anyagi helyzete számokban.

Összeállította: K. M. J.

A gazdasági szaktanitóság 1919. évben végrehajtott statusrendezéskor úgy osztott be, hogy annak 2%-a a VI. fiz. osztályba került. Az 1927. évi széniumos rendezés folytán a státus ezt a pozícióját elvesztette, tehát a multtal szemben ez 2%-os térvesztéséget jelent számára. 1919-ben a VII. fizetési osztályba osztott a státus 18%-a, ma pedig e fizetési osztályban az 1927. évi rendezés folytán annak csak 14%-a lehet, így ez ismét 4%-os újabb vesztéséget jelent a státusnak. Az 1919. évi rendezés szerint a státus jogosult volt a VIII. fiz. osztályba 30%-ig bejutni, míg ma az 1927. évi rendezés óta csak 18% foglalhat helyet abban, vagyis ez a státusnak anyagi téren 12%-os újabb vesztéséget hozott. Az 1919. évi rendezés szerint a IX. fiz. osztályba a státus 30%-ig osztott be, ahol ma a szeniumos rendszer bevezetése óta csak 24% van. Ez a státusnak ismét 6%-os anyagi kárt jelent. Az 1919. évi rendezés a X. fiz. osztályba a státus tagjainak csak 20%-át osztotta be, míg ma, az 1927. évi rendezés folytán ide a státus 23%-a jut. Így a legkedvezőtlenebb pozícióban nyert a státus 3% előnyt az 1927. évi rendezés alapján.

Az 1919. évben a státusunk még nem ismert helyettes óraadói állásokat, míg ma a státus tagjai (értve alatta a magasabb képesítésű tagjait) 21%-ban itt vannak beosztva. Így megállapítható, hogy az 1919. évi státusbeosztás 45%-os térvesztéséével szemben 3%-os nyereség áll a legalacsonyabb fizetési osztályban. A státus tényleges vesztéséget tehát számokban kifejezve 42%.

Az egészben a legszomorúbb azonban az, hogy státusunk tagjai között sok olyan egyén van, aki az utóbbi fizetésrendezések következtében ugyanazon fizetési osztály két fokozatában már a 12—13. szolgálati évüket töltik.

Bízunk benne, hogy felettes hatóságaink, — mihelyt a gazdasági helyzet javulni fog, — segítenek státusunk szomorú anyagi helyzetén!

A DEBRECENI HÉT gazdasági kiállítása.

(1934. június 2—10.)

A debreceni II. sz. Gazdasági Népiskola és a Református Tanítóképző-Intézet együttes kiállítása a Nagyerdő árnyas fái között fekvő Polgári Lövölde helyiségében kapott helyet a Debreceni Héten.

Dr. Veres István tanítóképző-intézeti igazgató június 2-án nyitotta meg a kiállítást, előkelő közönség, a Ref. Tanítóképző-Intézet ifjúsága és a II. számú Gazdasági Népiskola tanulói jelenlétében. Megnyitójában utalt arra a kellemes kapcsolatra, mely a gazdasági oktatás terén a két intézmény között fennáll, s melynek eredménye e kiállítás.

A látogatókat kellemesen lepte meg a kiállítás előterében a nagymama és az unoka asztala. Jellemző terítés a nagymama asztalán: rojtos-abrosz, régi porcellán kávéskészlet, kuglóf, ostor-rétes, mandulás-hajtás, élővirág, gyertya-világítás, kötés, horgolás és szemüveg. Az unoka asztala ennek ellentéte: modern-terítő, Futurit-készlet, szamovár, teasütemények, művirág, hangulatlámpa és dohányzó-készlet. A terítés korhű ellentétét tanfolyam-hallgatók tervezték és állították össze. Egyik látogató szellemesen jegyezte meg: „A nagymama asztaláról hiányzik a Biblia, az unoka asztaláról a Színházi Élet“. A rendezőség azonban eltekintett az ellentétek élesebb kidomborításától.

A teremben a Ref. Tanítóképző-Intézet slöjd-anya, rajzai és festményei gyönyörködtették a nézőt. Főhelyen nagybányai vitéz Horthy Miklós kormányzó úr Ófőmeltósága fölgyfa-levél koszorúval övezett arc képe. Oldalt, kalász-mezőn a festménybe foglalt ima: „Hiszek Magyarország feltámadásában!“ Másutt a Ref. Tanítóképző-Intézet gazdasági és kertészeti gyakorló-területének jelenlegi beosztása.

Mozgalmas része a kiállításnak az élő méhek csoportja. Körülötte méhegyedek rajzai, mézféleségek, viaszok, lépek, miniatűr felszerelési tárgyak. Az udvaron újrendszerű kaptárak.

A kiállítás további része a növendékeké. Grafikon szemléltette a II. sz. Gazdasági Népiskola benépesedését. Örvendetes jelenség a háboru utáni 12—15 évesek létszámának növekedése, mely az iskolát fokozott feladatok elé állítja. A létszám az 1931—32. tanévi 491-ről az 1932—33. tanévben 708-ra, az 1933—34. tanévben 1012-re emelkedett.

A leánynövendékek kézimunkában való jártassága az I. oszt. kalotaszegi írásos munkáinál, a II. oszt. fehérműüinél, a III. oszt. sárközi biborvéggel

díszített idei egyenruhájánál, élénk érdeklődés tárgya volt. Sokan nézegették az albumot, mely kicsinyített készítményeivel a leányosztályok kézimunka tananyagát öleli fel.

Női látogatók csoportosultak a sós-vízben eltett főzelék, a cukor-lében és cukorban eltett gyümölcsök, a levestészták és a szappan bemutatója körül. Feltűnt, hogy az 1930-ban eltett főzelék és gyümölcsfélék formájukat és színüket mindezideig megtartották.

Színpompás képet és formakincsekben gazdag anyagot nyújtott a szabás-varrás tanfolyam hallgatóinak kiállítása. E tanfolyam hallgatói leginkább az iskola végzett növendékeiből kerülnek ki. Bemutatójukat magyaros izléssel rendezték.

Fehérműük díszítése sárközi himzés, de soproni himzés és egyéni elgondolásu tervek tették változatosá a képet.

Varrotasait a magyar ornamentika uralta. Asztalterítők: torockói és székely himzéssel. Abrosz: sárközi himzéssel. Hövelyi terítő: a csipkeöltések változatával. Ágyterítők: Veszprém-, Zala-megyei és boldogvégi motívumokkal. Párnák: torockói, szalánvarrott és keresztzemes himzéssel. Nyitramegyei olózott díszítés a függönyeiken, terítőiken, párnáikon.

Importált izlések korszakában e tanfolyam hivatást teljesít.

A gazdaközönséget érdeklő része volt a kiállításnak a búza-bemutató. A Ref. Tanítóképző-Intézet tanulói által készített 15 kép a búzatermelés természeti tényezőit, 15 kép a gazdasági tényezőit szemléltette. Felhívta a figyelmet azon eljárásokra, melyekkel a gazda javíthatja, vagy ronthatja búzája minőségét és terméseredményeit. A 10 évi termésátlagból szemléltető volt, hogy az iskola termésátlagai a Hajdu vármegyében és Debrecen sz. kir. város határában elért termésátlagok kétszeresét mindenkor túlhaladták. 1930 évben, országos pályázaton 300 pengős Tiszai érdemdíjat nyert. Törekvése, hogy vetőmagjával és termesztési módszerével egyöntetűvé és nagyobb hozamúvá tegye e vidék búzatermelését. E tekintetben számtalan érdeklődőt szaktanáccsal látott el.

Dr. Adorján József vegyész-mérnök, az ismert malomipari kémikus 7 éve vizsgálja az iskola bánykúti 1201-es búzáját s ez alkalomra táblázataival teszi szemléletessé e búzának a malom- és sütőiparban kedvelt minőségét. E búzából 6-féle liszt kiörlését

— malomtakarítás után — a Hortobágy múmalom végezte. A lisztből Fekete László kenyeret, Marx János süteményeket készített. Az iskola búzájából készült duzzadó kenyér mellett, a rossz búzából készült lapos kenyér volt bemutatva. A Tiszavidéki Tésztagyár az iskola lisztjéből készült tésztaikkal remekelt.

Az iskola gazdaságának büszkesége: a saját nevelésű 5 éves „Bözsi” tehén, napi 32.6 kilogrammos, 3.2 százalék zsírtartalmu tejhozamával, általános fel-tűnést keltett. „Családi” fényképén a tejelő jelleg és a leszármazott üsző borjuk pompás formái tűnnek ki. A „Bözsi” tejelőképességét megállapító próbafejést Balhazár János városgazda hatóságilag ellenőrizte.

Szép látványt nyújtanak az intézet gazdaságában használt gépek és eszközök modelljei. Munkaközbeni működésüket csoportkép mutatja be.

A kiállítás mintegy tízezer nézőt vonzott Debrecenből és környékéről, valamint a Debreceni Hétre özőnlő vendégek sokaságából.

Megtisztelő, nemes gesztus volt Kállay Miklós földművelésügyi miniszter úr és Dr. Petry Pál vallás- és közoktatásügyi államtitkár úr Önmegbecsülésükről, hogy — országos gondjaik közepette — június 10-én magas látogatásukkal tüntették ki a kiállítást. Kíséretükben voltak: Bárány László főispán, a Mezőgazdasági Kamara elnöke, Dr. Vásáry István polgármester, vitéz Czeglédy Béla, a Mezőgazdasági Kamara igazgatója, Sesztina Jenő kormányfőtanácsos, az Ipar-kamara elnöke, Maday Gyula országgyűlési képviselő, Radó Rezső iparkamarai főtitkár, Lám Dezső főkapitány helyettes és több más előkelőség. A magas vendégeket Kurdy Sándor igazgató fogadta és tájékoztatta. Kállay Miklós földművelésügyi miniszter úr Önmegbecsülésükről a III. oszt. leánynevelő dékék egyenruhájának tetszetős és célszerű volta. A bemutatások sikeréhez gratulált az iskola igazgatójának és kijelentette: „Kiállításuk nagyon értékes”.

A kiállítás elérte célját. Széles körben; a hivatalos és az érdeklődők tömegei előtt mutatta be a gazdasági népoktatás hivatását és teljesítményeit.

(L. I.)

A szőlőben való gyümölcsstermesztésről

ír a Növényvédelem és Kertészet most megjelent legújabb száma. Cikkeket közöl még a szőlőmoly életmódjáról és kártételéről, a gyümölcs és zöldségfélék eltartásáról, a cukornélküli befőzésről, a körtefa levélbetegségeiről, a filléres fészekodvakról, a kaktusz ápolásáról, az öntözés idejéről és módjáról, a helyes gyomlálásról, a kiültetett virágágyak hibáiról, a gyümölcsfák tápanyaghiányáról stb. A dúsan illusztrált két szaklapból a Növényvédelem kiadóhivatala (Budapest, V., Kossuth Lajos-tér 11. sz.) e lapra való hivatkozással díjtalanul küld mutatószámot.

A tyúkok tojáshozama.

A tyúktenyésztés legfigyelemreméltóbb hozadéka hazai viszonyaink között a tojástermelés. Legtöbb baromfitenyésztő a tyúkok tojáshozamára alapítja tehát üzemet, ettől vár legtöbb bevételt, így hasznos is. Az egyéb tenyésztési és jövedelmezőségi irányok, valamint célkitűzések, mint pl. naposcsibe nevelés, tenyészanyag eladás, avagy levestyúk, kappan, hizlaltbaromfi stb. értékesítések, rendszeresen csak mint másodfokú bevételi lehetőségek jönnek számításba.

A tyúkok tojáshozamáról azonban nagyon is rózsásak a számítások és az előirányzatok, így legtöbb esetben természetesen csatlódások származnak az üzemből. A tojáshozamot ugyanis számtalan körülmény befolyásolja, melyek kedvező együttléte sikert, hiányossága pedig eredménytelenséget hoz. A faj, az egyed, a tyúkok kora, azok egészségi állapota, takarmányozása, gondozása, elhelyezésük, kifutójuk stb. mind-mind döntő befolyással vannak a tojáshozamra. Ezek egyikeként is a hiánya, illetve figyelmen kívül hagyása már kockáztatja a sikert, így a jövedelmezőséget is.

Érdekes, hogy a tyúkok tojáshozamáról mily eltérők a vélemények! Azt gyakran halljuk, hogy Amerikában léteznek évi 300, sőt több tojást adó tyúkegyedek is. Ebből, helytelenül, sokan arra következtetnek, hogy nálunk is a tyúkok, ha éppen nem 300-at, de legalább 250-et tojnak évenként. Pedig ez nem áll. Kevesen ismerik a pontos adatokat s ennek a következménye a gyakori csatlódás. Nálunk az első hazai tojó versenyen, amit 1930—31. évben Kisújszálláson rendeztek, megállapították hivatalosan is egyes tyúkok évi tojáshozamát. A legtöbb tojást, 230 db-ot, egy magyar és vörös keresztelésű tyúk adta. A második díjat egy magyar és leghorn keresztelésű tyúk nyerte évi 197 db. tojással, 14.8 kg. súlyban. Ezek a ritka hazai kivételek azonban nem mutatják az általánost, így nem is szolgáltathatnak a tervezetések alapjául, azokat csak eszményi célkitűzéseknek tekinthetjük.

Arról is sokat hallunk, különösen az utóbbi időben, hogy a tyúktenyésztés, illetve tojástermelés nagyban üzve nem fizetődik ki, az csak a kistenyészők kezén lehet jövedelmező. Ennek tulajdonítják egyesek az utóbbi konjunkturális időben létesült nagy baromfifarmok veszteségeit és hangoztatják a kistenyészők elért hasznát és kiviteli lehetőségeit is.

Ezen állítások valódiságához azonban sok kétség fér, amit most felsorolni és részletezni nincs módunkban. Ellenben rá kell mutatnunk azon kialakult felfogás helyességére, hogy egy tyúk évi takarmányozási,

gondozási stb. költségei átlagban 100 tojás értékével egyezők. A tyúknak tehát az első 100 tojása évenként nálunk az üzemi költségek fedezésére szolgál és csak a 100-on felüli tojásmennyiség lehet a tiszta haszon és jövedelem-számítás támpontja. Ha valamely tenyésztésben tehát az évi tojáshozam 100-on alul van, ott valószínű a ráfizetés, vagyis a haszon elmaradása.

Vajjon a köztenyésztésben megvan-e a 100-as tojáshozam? Tojnak-e a kistenyésztők és tyúktartók vegyes példányai évenként annyit, hogy a „mindennapi kenyérüket” megszolgálják? Vajjon adnak-e ezenfelül annyi tojást is, hogy azok jövedelmezőségéről komolyan beszélni lehessen? Ez igen kétséges, sőt el sem hihető. Tyúkról, tojáról, takarmányról stb. számadást, feljegyzést a kistenyésztők nem vezetnek, biztos adatokat így nem is tudnak, pontos jövedelmi számításokat tehát a köztenyésztésben aligha végezhetünk.

A tyúkok tojáshozamára vonatkozólag tehát bizonyára igen figyelemreméltók és érdekesek azok az adatok, melyeket az alábbi táblázatokban az 1933. évről leközlünk és tájékoztatóul olvasóinknak bemutatunk. Ezen adatok az ország különféle vidékeiről, 47 tenyésztésből származnak, hol pontos számadások alapján lett megállapítva a tyúkok múlt évi tojáshozama.

Miután úgy ezen, mint minden tenyésztésben a tyúkok száma egész éven át változik, ezért az évi adatok a kimutatásban két részre, I. és II. félévre oszlanak. Elválasztó időpont július 1. A tyúklétszám a változások figyelembevételével lett félévenként megállapítva, úgyszintén ennek alapján nyert kiszámítást az elért tényleges tojáshozam után az eredmény is.

Község neve	Tyúkok száma	Tojás hozama	I. félévi átlag	Tyúkok száma	Tojás hozama	II. félévi átlag	Évi átlag
Abony	33	1925	58	27	813	30	88
Békés	39	2892	74	60	1439	24	98
Békéscsaba	20	1219	62	18	898	49	111
Berettyóujfalu	17	950	50	20	272	13	63
Cegléd	85	5223	61	123	1300	11	72
Csanádpalota	26	929	35	15	476	31	66
Csongrád	34	2511	74	35	1281	36	110
Debrecen	11	684	62	24	416	17	79
Debrecen	57	2428	42	71	717	10	52
Derecske	44	2905	66	39	1177	30	96
Dévaványa	31	1314	42	46	637	13	55
Dunaföldvár	35	2159	61	33	1147	34	95
Eger	32	2098	65	45	724	16	81
Gyoma	36	1678	46	71	991	14	60
Gyöngyös	14	664	47	17	494	29	76
Hajduszoboszló	27	905	33	21	608	28	61
Heves	35	1432	35	33	1523	46	81

Község neve	Tyúkok száma	Tojás hozama	I. félévi átlag	Tyúkok száma	Tojás hozam	II. félévi átlag	Évi átlag
Jászberény	18	1534	29	22	175	8	37
Jászladány	43	2505	58	29	1291	44	102
Kaba	48	2146	48	69	784	11	59
Kalocsa	15	799	53	18	159	8	61
Kiskundorozsma	21	794	38	25	319	12	50
Kiskunfélegyh.	21	1323	63	18	610	33	106
Kiskunhalas	28	876	31	9	141	15	46
Kisujszállítás	11	534	49	9	249	27	76
Komádi	53	1662	31	58	721	12	43
Köröstarcsa	22	781	35	61	544	8	43
Kunmadaras	41	1951	47	36	365	10	57
Kunszentmárton	23	1100	47	17	474	27	74
Makó	43	1835	42	32	964	30	72
Mezőtur	12	708	58	11	249	22	80
Monor	8	621	77	8	221	27	104
Móson	23	1454	63	29	46	1	64
Nádudvar	47	2769	59	45	927	20	79
Nagybajom	22	881	40	12	277	23	63
Nagykőrü	18	1033	57	70	660	9	66
Nyirbátor	32	1790	55	27	559	20	75
Szeghalom	116	5813	50	125	1967	15	65
Szeged-Alsóközp.	9	310	34	9	191	21	55
Szeged-Felsőf.	13	998	76	25	446	18	94
Szeged-Röszke	11	650	59	8	320	40	99
Szeged-Szatym.	9	291	32	18	106	6	38
Szekszárd	29	1458	50	31	606	19	69
Szolnok	20	923	46	28	342	12	58
Tiszaföldvár	28	906	32	14	378	27	59
Tóváros	21	1296	61	21	853	40	101
Turkeve	12	800	66	25	544	21	87
Osszesen:	1393	72457	52	1607	30401	18	70

A 47 különféle gazdaságban tehát a 100-as tojáshozamot csak 6 állomány haladta túl, míg 41 tenyésztésben a tyúkok tojáshozama ezen alul maradt. Egy tyúknak évi tojáshozama fentiek szerint csak 70 darab.

E kimutatásból igen sok és értékes következtetést vonhatnak le azok, akik ilyenmő statisztikával foglalkozni szeretnek. Így többek között megállapítható, hogy a tyúkok tojáshozamának többsége mindenesetben a tavaszi hónapokra, vagyis az első félévre esik. 1393 db. tyúk az év első hat hónapjában 72457 db. tojást, vagyis átlagban egy-egy tyúk 52 db.-ot termelt. Júliustól—december hó végéig ezen átlag 18 db. A tyúkok tehát évi tojáshozamuk 75%-át az év első felében adják. A téli tojástermelés elmaradása, vagyis a korai csirkékiből való tenyészanyag nevelés hiánya így szembeűnő.

Ha a tyúkok fajtáit tekintjük, úgy jelen esetben számottevő megállapítást nem végezhetünk. A felsorolt helyeken ugyanis leghorn, vörös, magyar javított, különféle keresztezéseket, sőt még orpington is tartanak, vagyis a 47 gazdaságban nem egy, de különféle fajtát tenyésztnek. Legtöbb a leghorn és a vörös. A fajta kérdése különben esetünkben csak másodrendű, mert a kistenyésztésben is nagyon sokféle a tyúkok fajtája.

Míg a 111 db. átlagot adó tenyésztésben vöröset, addig a 110-et, avagy 106 db-ot szolgáltató gazdaságban már leghorn tartanak. Vöröset tenyésztnek pl. a 104-es átlagot adó helyen, míg a 95 db-ot elért gazdaság tenyésztete sárga orpington. Legszenvedelmesebb, hogy a 101-et adó tenyésztés kendermagos, mégpedig erős plimouth jelleggel. A fajtát illetőleg nem találunk

kielégítő támpontot akkor sem, ha a legkisebb mennyiséget nézzük. Pl. a 37, 38, vagy évi 43 db. tojást adó gazdaságban vöröset, az 52 db-ot szolgáltatóban magyarkendermagost, az 55 átlagnál pedig leghorn tenyésztettek. E példák is igazolják, hogy a tojáshozam nem a fajta jellegétől, de a már elsorolt tényezők kedvező együttlététől függ.

A felsorolt és megfigyelt tenyésztések a jobb viszonyok közt levő gazdaságok közé tartoznak. A köztenyésztésben, így átlagban, az eredmények feltétlenül kedvezőtlenebbek.

E kimutatás még sok más egyebet is feltár. Megmondja azt is, hogy e téren még igen sok a teendő. Sok küzdelem, kitartás szükséges még ahhoz, hogy a 100-as átlagot elérjük. Csak azután beszélhetünk a továbbiakról.

A madarak és fák napja Jászberényben.

Előadás, tartotta: Mihalik Kálmán.

A madár és a fa egymást kiegészítő harmonikus egység, egymáshoz simuló két fogalom. Gondoljunk csak el egy fasort, — egy gyümölcsöst, egy erdőt, — nem tudjuk megtenni anélkül, hogy oda ne képzeljük a madarak énekét, füttyét, a varju káromlását, a harkályok kopácsolását, a vércsék és ölyvek vijjogását és a magasban úszó sasok röptét.

Nemkülönben hangos a nádasok, lápok világa is a vízi madarak hápogó, rikácsoló zenébonájától. Avagy nem így van-e ez a mezőkön is, ahol a sokféle énekes közül ezerszer találkozhatunk már a kis pacsirtával, amint a zöldelő vetés felett emelkedik a magasba, kiterjesztett szárnyaival lebeg az ég kék azurjában és szívhez szóló csattogó dalával ellejegeti a mezőn dolgozó, verejtékező munkás minden búját, baját.

El ne felejtsetek azonban gyermekeim, hogy ez csak ott van így, ahol biztonságban vannak ezek a madarak, ahol nincsenek állandó zaklatásnak, üldözésnek kitéve.

Mert üldözik is őket, — nemcsak a ragadozók, csúszó-mászók, négylábuak, szárnyasok, hanem főképpen az ember, — akinek pedig inkább védenie, óvnia kellene őket. — Ez az üldözés a múlt század utolsó éveiben

oly nagy mérvet öltött, hogy pusztulásuk már a mezőgazdaság, erdőszet érdekeit veszélyeztette és éppen emiatt mindenütt a világon, bizonyos törvényes intézkedéseket hoztak fennmaradásuk érdekében. Így nálunk is az első madárvédelmi törvény 1894. XII. t. c. Ezt követte 7 év múlva 1901-ben a fm. miniszter úr rendelete, amely felsorolta az énekes madarakat és azokat a feltételeket, amelyek mellett — még tudományos célokra is — csak engedély mellett megengedett a madarak összefogása, fészkeik és tojásaik kiszedése. — Majd 1902-ben nemzetközi értekezletre jöttek össze Párisban a világ nemzetei és a madárvédelemmel kapcsolatos határozataikat nálunk az 1906. évi I. t. c. cikkelyezte be. Még ugyan ebben az évben adta ki boldogult, nagy hazánk fia gr. Apponyi A. minisztersége alatt — amerikai példa nyomán — rendeletét, mely szerint ifjúságunk, nevelői vezetése mellett minden évben, kirándulás keretében ünnepelje meg a madarak- és fák napját. Ezért vagyunk most itt gyermekek. E nap különösen alkalmas arra, hogy minden jóra is hajlamos, fogékony lelkekbe elpalántáljuk a madár- és favédelem magasztos eszméjét.

Már az eddigi törvényes intézkedések

felsorolásából is következtethetitek a madár- és favédelem fontosságát, holott a törvények és rendeletek rideg betűit az élet parancsoló szavai keltették életre.

A madarak legtöbbje az énekesek rendjébe tartozik, ezért igen sok madarat elfognak, kalitkába zárnak, hogy énekükben otthon is gyönyörködjenek. S ha ehhez hozzá fűzöm még azt, hogy akadt igen sok rozszindulatú ember, aki a legszebben éneklő madarak, mint a fülemüle, rigók szemeit kiszúrták, hogy ezek a szerencsétlenek, fájdalmukban — avagy, mert nem tudva mikor van nappal s mikor van éjjel — még szebben énekeljenek, — akkor azt hiszem eléggé elétek tártam a modern ember barbárságát, avagy értelmetekhez közelebb szólva, a mai ember kegyetlenségét, melynek már az lett a következménye, hogy egyre ritkább a madárdal, a csicsérgés, a füttyszó még az erdőben is.

A madár- és favédelmet célzó törvényes intézkedéseket azonban korántsem az előbb említettekhez hasonló érzelmi okok hozták létre, hanem az a körülmény, hogy a madarak jelentékeny megfogyatkozása következtében mérhetetlenül elszaporodtak a növényeken, bokrokon, fákön a legkülönbébb hernyók, bábok, rovarok milliárdjai, melyek pénzben ki sem fejezhető kárt okoztak a mezőgazdaságnak és erdészetnek. Már pedig ez a két őstermelési ág minden állami élet alapja, — ha elhanyagoljuk, ha kellő védelemben nem részesítjük őket, elszorvadnak, elpusztulnak s nyomukban természetes, hogy nem virágozhatik az ipar, pangani fog a kereskedelem és minden foglalkozási ág megérzi, megszenvedi a forgalom a fogyasztás nagymérvű megbénulását.

Sokat lehetne mindezekről beszélnem még, mert hálás a téma, különösen nekem, aki a növényvédelmet tanítom nektek otthon is, azonban nem akarom visszafojtott, viháncoló, játékos kedveteket sokáig gúzsba kötni, ezért csupán néhány példát, tanulságot, útmutatást intézek még hozzátok.

Nyáron, mikor a természet pazarul ontja felétek áldását, a bőség perceiben gondolatok a télen éhező, árva, ittrekedt kis madarakra! Tegyetek félre ocsut, selejtes magot, még a gyomok magja is jó és amikor a rideg télapó haragos szakállát megrázza, hogy a belőle hulló

hóval eltakarja, befedje, elrejtse a máskor dúsan terített asztalt, az éhező kis madarakat vegyétek pártfogásotokba, söpörjétek egy kis helyet, szórjátok ki morzsát, eleséget nekik. Megfogják hálálni rügyfakadásakor, bimbónyláskor, amikor is a kártevő rovarok milliárdjait megeszik, elpusztítják s ezzel megmentik számunkra dúsan termő mezőinket, konyhakert és gyümölcsöseinket.

Amikor még sok volt a madár, híres volt a magyar gyümölcs. Heted-hétországból jöttek a kereskedők, hogy az ízes, zamatos, kívánatos, féregmentes gyümölcsöket megvegyék, elvigyék messze külföldre. Ma alig akad ezen a gazdag földön féregmentes gyümölcs. Ezen a ponton is, amint látjátok, szorosán összefügg a madár- és favédelem.

Nagymagyarországon is fontos volt a fa, hatványozottan nagyjelentőségű lett a Csonka-földön, melytől elvette erdeinknek 85%-át Trianon. Csak tüzifát évi 130—150 millió P értékben vásárolunk a környező államoktól.

Kormányzatunk a rendelkezésére álló szegényes eszközökkel is igyekszik ezen a szörnyű bajon segíteni, amennyiben tervbevette az egész Alföld fásítását, amikor megalakította az 1923. évi XIX. törv. c.-t az úgynevezett „Alföldfásítási-törvényt“.

Állami faiskolák önköltségi áron, sőt igen sok esetben ingyen adnak ki ezerszámra facsemetét a telepítőknek, hogy ezzel is elősegítsék az Alföld futóhomokjának megkötését, éghajlati viszonyainak a megjavítását és az óriási fahiány megszüntetését.

Ehez azonban mindnyájunk részéről jószándéku akarás, sok-sok munka és becsületes kitartás kell, mert a terv nagyszabású és keresztülviteléhez, hogy a kívánt célokat elérjük, 2 millió kat. hold föld befásítása szükséges.

Úgy láttuk eddig, ha szétnéztünk a tanya-világban, hogy a magyar ember nem igen kedveli a fát, nem becsüli, sőt itt-ott rossz akaratot látunk. Sok példát tudnék felhozni, de elég lesz okulásul kettő: — Olvastam, hogy a járásbírószági tárgyaláson, melyen a vádlottat kérde a bíró, hogy miért törte ki a közút mellé ültetett, életdús, sudár, fiatal cseresznyefát? Az üreslelkű bűnös nem tudott mást mentségül felhozni, csupán ezt: „Ostornyélre volt szükségem“. — Nem törődött mások verejtékes

munkájával, nem törődött a megeredt, pompás, fiatal viruló fa ujjongó életével, derékba-törte, megölte; elveszett még a reménye is annak hogy valaha árnyékában a fáradt utas megpihenjen, hogy zamatos gyümölcse a tikkadt vándor szomját oltsa, hogy árnyaslombja között éhes madárfiókák elégüljenek ki az anyjuk hordta hernyók, legyek, bábok ezreivel. — Talán mondanom sem kell nektek, hogy meg-megkapta a méltó büntetését ez a sivárlelkű suhanc. — Bezzeg ha ott lettem volna, bizonyosan megtalálom a módját, hogy megakadályozzam gonosz tettét!

Másik példa: — Ifjú legényke koromban sokat jártam a hegyek között. Egyik helyen kitermeltek, kivágtak egy jó darab erdőt. Tavasszal azután a helyét — amint a törvény is megkívánja — beültették fiatal tölgy-surján-gokkal. Egy meleg nyári napon a község rossz-lelkű pásztora a fiatal „ültetvényre“ felejtette a csordát, amit az részben lelegelt, részben letaposott s mire az erdőőr ellenőrző útján odaért, szörnyű volt a kár. A pásztor meglakolt, de bizony a faültetést a következő tavasszal újra kellett kezdeni.

A fák, erdők oktalan pusztítása egész nemzetek életébe került. Példa rá Görögország, melynek fiai 2¹/₂ ezer évvel ezelőtt az ismert világ urai voltak. Kereskedő, hajós nép volt. A temérdek hajó építéséhez rengeteg fára volt szüksége. Oktalanul nekiestek bércecs hazájuk erdőségeinek, irtották anélkül, hogy pótlásra gondoltak volna. — Mi lett a következmény? — Mindenütt szomorú, rideg, sivár, kopár szikla-pusztaság, melyről a zivatarok, víz, viharok lehordták a termőtalajt a völgyekbe, ahol eltemették egy híres, nemes nép többezer éves kulturáját. Még ma is gyakran halljuk, hogy a régészek több méter mélységről ássák ki a régi műveltség remek bizonyítékait.

Néhány évvel ezelőtt olvastam dr. Stein Aurél híres ázsiai utazó „Romvárosok Ázsia sivatagjain“ c. munkáját. Abban, az elsivatagosodás okairól írva, azt hozza fel, hogy a jelenlegi sivatagokat környező hegyek erdeit az ősi népek oktalanul kiirtották, így azokon kiapadtak a források, melyek a síkság folyóit táplálták, puszta, kopár lett minden, több napi járó-földre kihalt ott az élet.

A szörnyű vízáradásnak, melyeknek milli-

ónyi ember lett a koldusa, földönfutója — szintén a helytelen fapusztítás az okozója. Hallottatok a 4 évvel ezelőtti Missisipi—Amazon áradásairól? De — sajnos — nem is kell Amerikába mennünk példáulért, amikor felhozhatjuk a Kőrös 5 év előtti vésztoi pusztítását, sok ezer magyar testvérünk ment ott tönkre; ennek is az erdélyi bércek erdeinek kapzsi, tudatlan, rosszakaratú mócai voltak okai.

Védjétek a fát, a madarat gyermekek ti is, nemcsak azért, mert a törvény is így kívánja, hanem azért is, mert ti vagytok az erősek, ők a gyengék, ti vagytok az eszes teremtmények, ők a védelemre szorulók, — szeretni, védeni valakit, valamit szép és nemes dolog.

Rakjatok fel madárodukat, szórjatok ki téli eleséget, ne rángassátok meg a fiatal fát, ne törjétek oktalanul ki, mentsetek meg őket ellenségeiktől.

Ha így tesztek, megjutalmaznak benneteket. A fák nemcsak a tűzifát adják, ami már magában véve is igen fontos, hanem megjavítják éghajlatunkat, megkötik a futóhomokot, megvédik forrásainkat, amelyek táplálják folyóinkat. A madarak nemcsak ingyen munkásaink a terméseinket pusztító milliárdnyi rovarok irtásában, hanem díjtalanul részesülhetünk szívet-lelket üdítő hangversenyeikben is a szabad természet ölen.

Érdekes számok. A szőlő kat. holdas termése tudvalevően vidékenkint, fajonkint, a művelés és keze-
lés, az időjárás stb. szerint változik. E tekintetben álljanak itt tájékozásul a dunaföldvári önálló gazd. népiskola adatai, melyek az 1912. évben telepített 2.25 kat. holdas, csapos művelésű és főbb fajtájú, homok talaju szőlő 10 éves termését tüntetik fel.

1924. évben 42.26 hl.	1929. évben 70.— hl.
1925. évben 85.61 „	1930. évben 107.04 „
1926. évben 60.— „	1931. évben 69.03 „
1927. évben 28.— „	1932. évben 70.29 „
1928. évben 86.18 „	1933. évben 65.— „

10 évi átlagban a termés katasztr. holdankint 30.59 hl., melyhez évenként 600—700 kg. csemege-
szőlő eladás is járult.

Gyümölcsosztályozás Olaszországban.

Írta: *Molnár Ferenc.*

IV. RÉSZ.

A minőség szerinti osztályozást nyomon követi a nagyság alapján való válogatás. Minden osztályt külön-külön határozott számu és méretű csoportokba osztunk.

Az osztály keretén belől levő nagyságbeli szétoztás, vagyis a súlycsoportok száma függ a szállítás céljától és a rendelkezésre álló anyag mennyiségétől. Minél több csoportot csinálunk, árunk annál egyöntetűbb lesz, viszont kis mennyiséget nagyon szétszedni nem lehet, mert akkor egy-egy helyen jóformán semmi sem marad. Itt is tehát mindig az adott körülményekhez kell alkalmazkodni.

Törvényes mérték az őszibarack kivételével egyetlen gyümölcsfajra sincs. Almánál a piacot bíró legkisebb nagyságúból kiindulva, 1—2 cm.-enként felfelé haladva átlag 7—8 nagyságbeli csoportot csinálunk. Egyöntetű fajtánál az 1 cm.-es, nagyon változatos nagyságúnál a 2 cm.-es csoporthatárokat vesszük alapul. Tehát a legkisebb és legnagyobb gyümölcs kerületének különbsége — azonos fajtánál — 7—16 cm. között mozog. Pl. a legkisebb 16 cm., a legnagyobb 23—32 cm. Minden osztálynak van ezenkívül egy mértéken aluli súlycsoportja, ami leginkább helyi fogyasztás révén értékesül.

Ezeknek a csoportoknak jelzése változatos pl.

	legnagyobb:	
AAA v. Extrissima	Extrissima v.	7 stb.
AA „	Extrissima	„ 6
A „	Extra Extra	„ 5
	közepes:	
B v.	Extra	v. 4
C „	XXX	„ 3
D „	XX	„ 2
	legkisebb:	
E v.	X	v. 1

Az így osztályozott gyümölcs kerül csomagolás alá.

Mint láttuk egy fajtán belül kétféle gyümölcs került az osztályozó telepre: szedett és hullott. A szedett osztályozását megismertük,

most lássuk a hullottat.

A hullottat a telepen először két részre osztjuk: értékesíthető és lekvárnak való.

Az értékesíthető minősége nevében benne van, de ez a termelő ország határán kívül a forgalomba sohasem kerül, belül is csak „hullott” jelzéssel. Ennek magyarázata silányabb belső tartalma.

Az értékesíthetőt tovább osztályozzuk három részre, de nem I-II-III., hanem III-IV-V. osztály jelzéssel, mert viszonyítva a szedettekhez I-II. osztályu nem lehet hullott, mivel az ilyen minőségű nem esik le a fáról.

Az egyes osztályok itt is, mint a szedetteknél súlycsoportokba osztatnak be úgy, mint már láttuk. Természetesen itt a kisebb mértékegységű súlycsoportok lesznek népebbek, mert a hullás miatt a gyümölcsök kisebbek maradnak.

Az almánál megtörténik az is, hogy a zöld színűeket az osztályozás után még tovább, vagyis utánérleljük. Erre azonban csak a szedettek és azoknak is az I-II. és III. osztályát tartjuk vissza, míg a IV-V. osztályt azonnal utnak indítjuk, mert nem bírják annyira az állást.

Az utánérlelés alatti osztályozó munkánk abban áll, hogy ha szükséges 2—3 hetenként s a továbbítás előtt a súlycsoportokon belül tovább osztályozunk. Az utánérlelés alatt ugyanis megtörténik, hogy kisebb-nagyobb romlás, barna folt jelentkezik a gyümölcsön. Ennek alapján a három osztály minden súlycsoportját két-két részre osztjuk és pedig az I. osztályban lesz a-b. Az „a“-n nem jelentkezt semmi, míg a „b“-n egy tühegnyei. A II. osztályban lesz c és d, azaz egy gombostüfej nagyságu folt a „c“-n, míg 2—3 a „d“-n. Ha az I. osztályun tühegynél nagyobb van, úgy a II. osztály „c“-be, esetleg „d“-be kerül. A III. osztály pedig e-f lesz a fontosságnak megfelelően nagyobb számu és mérvü foltokkal. Ha erősebb romlás is van az lekvár lesz, vagy teljesen megsemmisítjük. Annak a ma-

gyarázata, hogy nem minden osztály súlycsoportja a-b lesz, hanem c-d, illetve e-f az, hogy ezzel is a különbséget és fokozatosságot érzékeltetjük.

Az a-b, c-d, e-f csoportokat ismét tovább osztályozzuk annak megfelelően, hogy zöldek maradtak-e (z) vagy megsárgultak (s). A zöldek tovább érlelődnek és az előbbi eljárást ismételgessük meg rajta, míg a megsárgultak készen vannak a csomagolásra.

Ilyen szövevényes osztályozáson megy keresztül az alma, ami azonban csak az első pillanatban látszik bonyolultnak, míg jobban a dolog mélyére nézve, megértjük annak szép, rendszeres voltát s belátjuk, hogy minderre szükség van, ha tökéletes munkát akarunk végezni.

Hogy az egész osztályozást egyszerre áttekinthessük, lássuk ezt rendszerezve, majd egy-pár gyakorlati adattal alátámasztva.

Az alma osztályozása.

Alma(fajta): 1. szedett, 2. hullott. A szedett lehet: piacképes és lekvárnak való. A piacképes ismét feloszlik: I.-II.-III.-IV. és V. oszt.-ra. Az egyes osztályok jelzése: AAA-, AA-, A-, B-, C-, D-, E.

A hullott alma lehet: értékesíthető és lekvárnak való. Az értékesíthető feloszlik: III.-IV.-V. oszt.-ra. Mindegyik osztály: AAA-, AA-, A-, B-, C-, D-, E.

Az utánérlelt alma további osztályozása.

Alma — fajta — szedett — piacképes: I.-II.-III. osztály. Mindegyik osztály feloszlik: AAA-, AA-, A-, B-, C-, D-, E. Az I. oszt. egyes csoportjai a, b, 1, alcsoportokra, amelyek ismét z-,s. és z-,s. részekre tagolódnak. A II. oszt. egyes csoportjai c. d. 1., a III. o. pedig e. f. 1. alcsoportokra, ezek mindegyike ismét z-,s. és z-,s. részekre oszlanak.

Ne rejtsék véka alá az iskolák azon terményeiket és készítményeiket, amelyeknek más iskolák is jó hasznát vehetik. Lapunk készséggel közzéteszi minden iskolának eladó, vagy vevő szándékát.

Példák a súlycsoportokra.

	Jonathán Kerület. cm.	súly. g.	Star Kerület. cm.	Deliciosus. Súly. g.	Ranette Kerület. cm.	Chapagne. Súly. g.
AAA	23	150	27	240	28	260
AA	22	135	26	220	27	215
A	21	125	25	210	26	200
B	20	100	24	200	24 ^{1/2}	170
C	19	90	23	180	23 ^{1/2}	140
D	18	80	22	150	22	120
E	17	65	20 ^{1/2}	120	21	100
F			19	95	18 ^{1/2}	85
G					17 ^{1/2}	70

Száraz időjárás és gazdasági kulturánk.

Érkövy Adolf 1861-ben megjelent művében ez év inséges jellegével kapcsolatosan *Hunfalvy János* tudósra hivatkozva azt írja, hogy a XIX. század gyakran megismétlődő pusztító szárazságait hazánkban az elhamarkodott Tisza szabályozás, a mocsarak kiszáritása és az oktalan erdőirtás idézte elő. Már ekkor többen szóvá tették, hogy a vízlecsapolással nálunk óvatosabbnak kellett volna lenni és ha már lecsapolták is a mocsarakat, akkor egyben gondoskodni kellett volna az Alföld, de legkivált a Tiszántúli országrész öntözhetővé tételéről is. Széchenyinek és nagy mérnökének Vásárhelyinek nagyszabású tervét is később, a megvalósítás alkalmával megváltoztatták. Úgy Széchenyi, valamint segítő-társa, Vásárhelyi sem akartak a Tisza mellégátakat emelni sohasem, hanem az volt a szabályozási tervük, hogy a tiszántúli fátlan, szomorú rónát átszelik csatornákkal, ahová a szeszélyes Tisza fölösleges vize befolyhatott volna és azután e fölösleges vízmennyiséget nyaranta fel lehetett volna használni öntözési célokra. A vízszabályozást annak idején, sajnos, úgy csinálták meg, hogy minden levezethető csepp vizet leengedtek — még ma is — leengednek a Fekete-tengerbe. Pedig a csatornázás helyes megoldása Magyarországra különösen a Tiszántúli országrészre nézve ma — életkérdésnek mondható.

Az erdőknek, a belső vizeknek, tavaknak, tócsáknak, mocsaraknak az éghajlatra való

hatását némelyek vitatják. *Réthy Antal* meteorológusunk azt állítja, hogy sem az erdőknek, sem a vizeknek nincs jelentékeny befolyásuk az éghajlatra, csak annyiban van szerepük, „hogy éghajlatunkhoz alkalmazkodva, olyan javító-tényezők”, amelyek annak szélsőségségét helyileg csökkentik. Az éghajlat tehát marad a régi, de annak kártevéseit bizonyos fokig csökkenteni tudjuk, „mert alkalmazkodunk hozzá, mint az ember például ruházatával, ételmével stb. is alkalmazkodhatik a télhez és a nyárhoz, éghajlati szélsőségekhez egyaránt”. Ez a kérdés a Kunszentmiklós és Izsák környéki — *Rohringer Sándor* műegyetemi tanár által múlt évben végzett — vízlecsapolással kapcsolatban került szóba. A vita eredménye egy több mint százezerholdas, kétségbeesítően szikes sivatag. *Geiger Rudolf* bajor meteorológus Réthyvel szemben azt vallja: „Nemcsak a klíma határozza meg nagyban és kicsinyben a föld növényzetének életfeltételeit; hanem a növényzet is meghatározóan visszahat a klímára. Minél sűrűbb és minél magasabb a növényzet, annál nagyobb a visszahatás”. Az izsáki tavak lecsapolása oly nagy visszahatást váltott ki, hogy az úgynevezett Kolon-tó környékén kiszáradtak a szőlők és a gyümölcsfák.

A tudomány mai álláspontja az, hogy az erdők, tavak, mocsarak nem gátolják ugyan meg a nagy szárazságot, de ellensúlyozzák azt azáltal, hogy előmozdítják a helyi kipárolgást és lehetővé teszik a helyi esők keletkezését. Amíg a szárazság ellensúlyozásáról a technika fejlett és kitűnően bevált eszközeivel magunk nem gondoskodunk, a fenyegető időjárási katasztrófa miatt állandóan kockán forog az elsivatagodó Dunamedencébe szorult lakosság kenyere és élete.

Igazi megpróbáltatás volt a gazdára nézve a május első heteiben látni a növényzet vergődését, küzdelmét a tűző nappal, nedvesség hiányával, valóságos szenvedését az életért való harcban, mert mint élőlény igen szenvedett, hisz nem voltak meg számára a létfeltételek. Ennek a néma szenvedésnek szemléletétől váltotta meg a gazdát országunk túlnyomórésztében május második felében bekövetkezett kedvezőbb időjárás. Azonban azzal tisztában kell lennünk, hogy helyrehozhatatlan károk

maradtak hátra, különösen kisgazdáink birtokain s így a teljes termés örömét — a májusi áldó eső dacára — csak igen kevesen fogják közülük ebben a gazdasági évben élvezhetni.

Az ország különböző részeit járva a száraz időjárásnak nagyon különböző hatásait észlelhettük, láthattuk, de legszembeötlőbb volt az az óriási különbség, ami a jól művelt és rosszul művelt föld vetését egymástól megkülönböztette. Amely föld jó karban volt előzőleg is tartva s ősszel mélyszántást kapott, a gyomtól is jól meg volt tisztítva, csodálatosan jól állta a szárazságot. Ahol azonban a föld megmunkálása és előző trágyázása is csak tökéletlen volt, ott bizony a vetés is satnya, ott a pusztulás nyomait még a langyos eső sem képes teljesen elmosni.

Kedvező időjárás mellett nem tűnik ki az, hogy micsoda nagy jelentősége is van a mélyszántás víztárolásának, a jókarban tartott föld szerkezeti és vegyi összetételében rejlő ellenálló képességének a szárazsággal szemben. A falánk és sok nedvességet magába szívó gyom kártevése, kedvező időjárás esetén nem válik oly végzetessé, mint az aszályban, amikor az utolsó csepp nedvességet ez vonja el a kulturális hasznos növénytől.

Teljes tárgyilagossággal állíthatjuk, hogy a rendellenes szárazság felszínre hoz olyan hibákat és mulasztásokat, amelyeket a kedvező időjárás az avatatlan szem előtt eltakar, rejtve hagy. E kiütöző hibák, mulasztások, részben társadalmi, részben kormányzati okokra vezethetők vissza. Többek között a bennünket érdeklők: fejletlen gazdasági tudás, alacsony — egyben egyoldalú — mezőgazdasági kultúra, általános elszegényedés. Ezen kérdéseknek meg nem oldása a mezőgazdasági élet ellenálló-képességét csökkenti és a szárazság pusztításának is szabadabb utat nyit.

Ha az egész országban olyanok volnának a terméseredmények, mint a jól kezelt, jól tartott birtokokon ma láthatók, nyugodtabban nézhetnénk az idej gazdálkodás eredménye elé. A krónikákban feljegyzett inséges esztendő, aminő a legutoljára kiemelkedő 1863-as esztendő is volt, ma már csupán azon okból nem ismétlődhetne meg, mert a mai mezőgazdasági kultúra a szárazság ellen nagy sikerrel hadakozhat. A víztároló mélyszántást például

a mult idők inséges esztendeiben egyáltalán nem is ismerték és ismeretlen volt igen sok egyéb eszköze is a mai mezőgazdasági haladásnak, amelyek segítségével ma, több-kevesebb sikerrel ellensúlyozzák az időjárás mostohaságait. Ebben a folyó esztendőben azonban még nem volt olyan mérvű szárazság országsherte, hogy azzal a mezőgazdasági fejlődés mai fokán ne lehetett volna sikerrel megküzdeni. Hiszen ha későn is, de mégis csak megjött az eső, igaz, hogy sok helyütt kevés ugyan, de ezzel szemben a téli nedvesség — köztudomás szerint — országsherte a szokottnál is nagyobb volt. Azon kell lennünk tehát, hogy mezőgazdaságunk az időjárás okozta elemi csapásokat jól ki tudjaállani és ne csak a kedvező időjárás esetén tarthassa az felszinen magát s különösen ne jusson ily sorsra a magyar kisbirtokos. Adjunk az ő kezébe is erre a nehéz küzdelemre először is egy erős fegyvert: a gazdasági tudást. Ha ez megvan a kultura majd csak meghozza számára a magyar verejték segítségével az ő anyagi jobb jövőjét is! — Ö. —

TUDNIVALÓK

Figyelmeztető. A gazd. irányu továbbképző népiskola órarendje és tanmenete már a tanév megkezdése előtt a kir. tanfelügyelőségnek jóváhagyásra bemutatandó. Az órarendet a nyári és téli félévnek megfelelően úgy kell összeállítani, hogy minden osztálynak (csoportnak) hetenkint 4, illetve 7 órai tanítása legyen. Gazdasági tárgyakra egész tanéven át heti 3 óra, a közismeretiekre pedig a nyári félévben egy, a téli félévben heti 3 óra fordítandó. Az iskola egyetemese, (tehát fiú, leány és minden osztályt felölelő) órarendje két példányban terjesztendő be, melynek jóváhagyása után az osztálytanítók kiírhatják a maguk órarend részletét.

A gazd. irányu továbbképző népiskolák legtöbbjé vegyes, osztatlan, így tanerők igen helyesen, turnus rendszer szerint tanítanak. Az iskola három évfolyamnak megfelelően minden évben tehát más-más osztály anyaga kerül elvégzésre. Ezen körülmény szükségessé teszi, hogy ily iskolák helyi tanmenetüket is évről-évre mutassák be. Ha a f. tanévben pl. az I. osztály anyagát tanították, úgy jövőre a hivatalos tanterv szerinti II. osztály anyaga, majd a III. osztályé (C. év) következik. Olynemű tanmenet, hogy három évre előre állítassék egybe a I—III. osztályokban végzendő tanítási anyag, nem helyes, mert a változások, szemléleti és gyakorlati eshetőségeket három évre előre megállapítani és megrögzíteni valóságban nem is lehet.

HÍREK

Főző- és háztartási vizsga. Május hó 26-án tartotta a szekszárdi ön. gazd. népiskola 7 hetes minnennapos tavaszi házt. tanfolyam záróvizsgáját, A vizsgán dr. Halmos Andor kir. tanfelügyelő elnökölt, a város részéről Schneider János közs. isksz. elnök, valamint nagyszámú szülő és érdeklődő gyönyörködött a leányok elméleti és gyakorlati tudásában. A vendégsereg azután a mintagazdaságot tanulmányozta, hol főleg a modern istállók, ólak, szarvasmarha-, sertés- és baromfi állomány nyerte meg tetszésöket. A nagysikerű vizsgát a tanfolyam hallgatói által készített és felszolgált oszonna zárta be. A minden kritikát kibíró jól és eredményesen sikerült tanfolyam Nagyné Pausch Elvira gazd. szaktan. nő érdeme.

Az „Alföldi Függetlenség“ c. hetilapból való a következő hír:

Főzőtanfolyam az Onálló Gazdasági Népiskolában. Minden háztartásnak legfontosabb része a konyha. Hiába keres sokat a családfő és hiába van tele az éléskamra, ha a háziasszony nem kellő beosztással, számíttással és gondossággal intézi a család ellátását. Az egyes háztartások vezetése felkészültséget, képzettséget igényel és nemzeti érdek, hogy az adott viszonyokhoz mérten minden háziasszony a legjobban és a legolcsóbban tudjon családjá ellátásáról gondoskodni.

A mezőberényi Onálló Gazdasági Népiskola vezetősége átérezvén azt a magasztos feladatot, melylyel a háztartások kifogástalan vezetésére kell kiképezni a fiatalságot, hogy a nehéz gazdasági viszonyok és megélhetési lehetőségek között is ésszerűen, gazdaságosan, jól és olcsón miként lehet és miként kell eljárni, — főzőtanfolyamot létesített. Az első tanfolyamnak 9 résztvevője van. A főzőiskola az egyik tanteremben van elhelyezve.

A leánykák ügyesen forgolódnak, mindenik ösmeri a maga beosztását és átérzi munkája fontosságát. A napi étlap a táblára van felírva. Pontos adatok, pontos számítások, miből mennyi kell és az mennyibe kerül. Az ebéd pontban déli 12 órakor készen van. A teremben aprólékos gondossággal van az asztal megterítve. A két „napos“ szolgál fel ügyesen. Késsel, villával esznek az asztalnál ülők, kedvesen társalognak, kritizálják a jól sikerült főztet, de hibát nem találnak. Ima után udvariasan „kedves egészségére“ kívánják egymásnak az ebédet és hoz-

zálátanak az asztal leszedéséhez, az edények eltakarításához. Az étkezéshez szükséges anyagokat az iskola bocsátja a főzőtanfolyam rendelkezésére, melyből a tanfolyam résztvevőin kívül jut még minden nap egy pár szegény gyermeknek is.

Örömmel láttuk, hogy mily ambícióval, kedvvel tanulnak a leánykák és mily ambícióval és szeretettel folyik a tanítás.

A „Kőrösvidék“ f. évi június 13-iki számából vettük a következő hírt:

Szép sikerrel zárta idei tanévét is a békéscsabai Gazdasági Népiskola. A vitéz Bocskóy András igazgató kiváló vezetése alatt működő békéscsabai m. kir. Gazdasági Népiskolában az évről-évre tartott vizsgálatok június hó 8-án és 9-én ünnepélyes kezek között értek véget.

A fiuosztályok vizsgáinál Zahorán Pál m. kir. gazdasági tanácsos, gondnoksági tag elnökölt, 9-én a leányok vizsgáinál Korosy László gondnoksági elnök elnökölt.

A vizsgálatokon jelen voltak: Bartoss Ferenc kormányfőtanácsos, apátplébános, Benedek Pál a mezőgazdasági szakiskola igazgatója, Szabó Lajos kertészeti főintéző, Boldizár Miklós intéző a vármegyei gazdasági egyesület képviselőjében, dr. Mózes Imre állatorvos, Veres András kisgazdaegyleti alelnök, gondnoksági tag, továbbá a békési gazdasági iskola igazgatója és az egész tantestülete.

Örömdeljes eredménnyel kell megemlékezni arról, hogy a szülők nagy számmal vettek részt a vizsgálatokon s egész idő alatt tömegesen tekintették meg az értékes kézimunka kiállítást.

A vizsgálónézők a legnagyobb megelégedésüket fejezték ki az elért eredmény felett.

Ehelyütt említjük meg, hogy a június 12-ével kezdődő befőzési tanfolyamra oly sokan jelentkeztek, hogy a jelentkezők egy részét az ősz folyamán tartandó tanfolyamra utasították.

Az iskola nemcsak elméletileg nyújt értékes oktatást, hanem kertészetében zöldség és virágmagvak termelésével gyakorlati irányban is oly kiképzést nyújt, amely lehetővé teszi a kisemberek boldogulását, mint hogy magvak termelésével 1-2 holdas parcellákon sokgyermekes család is megélhetést talál.

Az iskola már második éve jó eredménnyel termel virág- és zöldségmagvakat a külföld részére.

Állatdíjazás Tolnamegyében. A Tolnamegyei Gazdasági Egyesület az Alsódunántúli Szarvm. Teny. Egyesületek Szövetségével karöltve június hó 10-én

rendezte nyári megyei bika, tehén és üsző kiállítását és díjazását Sióagárdon. Bemutattak a gazdák 165 állatot. Részt vett a díjazáson a szekszárdi önálló gazd. népiskola is 19 hónapos saját nevelésű törzskönyvezett üszőjével és vele megnyerte a Szarvm. Teny. Szövetségnek „aranyoklevelét“. A nagy jövőjű tenyésztő az iskola saját tehenészetébe óhajtja beállítani.

Névmagyarosítás. Netz Ferenc lajosmizsei gazd. népiskolai igazgató, egyesületünk elnöke, lapunk felelős kiadója nevét Náray-ra változtatta.

Fucsek Mária jászberényi kartársnőnk nevét a Belügym. úr engedélyével Rakolcaira magyarosította.

Gazdasági tanfolyam. A szegedi kir. kath. tanítóképzőintézetnél a végzett IV. éves, így a leendő V. éves tanítójelöltek számára f. évi június hó 13-án nyílt meg a négyhetes gazdasági tanfolyam. A tanfolyamon 22-en vesznek részt, melynek sikerén Biró Antal Szeged-röszkei, Benke Ferenc Szeged-alsóközponti gazd. népiskolai igazgatókon kívül lovag Bialosovszky Félix kartársunk is buzgón munkálkodik.

Kiállítás. A „Falu“ orsz. földművelésügyi f. év augusztus hó 12-15-ig Kunszentmártonban nagyszabású — ipari, — kulturális és egészségügyi kiállítást rendez, melynek megszervezésében az ottani önálló gazdasági népiskola és tantestülete is nagy buzgalommal vesz részt. A kiállításra hír szerint a közeli iskolák, így a tiszaföldvári és szolnoki önálló gazdasági népiskolák is értékes anyagot küldenek.

Hősök emlékezete. A derecskei önálló gazd. népiskola f. évi június hó 21-én, az évről-évre tartott vizsga alkalmával leplezte le a világháborúban hősihalált szenvedett László János kartársunk márvány emléktábláját. Az ünnepségen nagyszámú közönség és az iskola összes tanulói résztvettek. A főépület falában elhelyezett emléktábla a kartársi szeretet, a pontos kötelességteljesítés és a szaktanítói pálya megbecsülésére maradvány jele.

Egyetemi képzettség. Státuszunk tagjai közül többen folytatnak közgazd. egyetemi tanulmányokat, hogy ezáltal képzettségük színvonalát és a gazdasági szaktanítói kar tekintélyét emeljék.

Legutóbb Fedora Dénes Sándor kartársunk, a pápateszéri téli gazdasági iskola c. igazgatója fejezte be sikeresen ilyenmü tanulmányait a budapesti tudományegyetem mezőgazdasági fakultásán és szerezte meg harmadik oklevelét.

Az új okleveles mezőgazdának gratulálunk.

Egy kis statisztika. Hazánkban 1932/33. tanév

folyamán 900 gazdasági irányú továbbképző népiskola működött. Jelenlegi számuk 1068. Gyarapodás a f. tanévben 168 iskola, vagyis 18^oo, ami igen öröndetes jelenség.

Az egyes iskolák tankertelenként a következőképpen oszlanak meg: Abauj-Torna vármegyében 7, Bácsbodrogban 30, Baranyában 22, Békésben 21, Biharban 53, Borsod-Gömör-Kishont vármegyében 42, Csanád-Arad-Torontálban 28, Csongrádban 58, Fejériben 33, Győr-Moson-Pozsony k. e. e. vármegyében 34, Hajduban 15, Hevesben 79, Jász-Nugykun-Szolnok megyében 76, Komárom-Esztergomban 58, Nógrád-Hontban 36, Pest-Pilis-Solt-Kiskun vármegye területén 208, Somogyban 88, Szabolcs-Ungban 16, Szatmár-Ugocsa-Bereg megyében 26, Tolnában 53, Vasban 3, Veszprémben 4, Zalában 29, végül Zemplén vármegyében 49 ilyenmü iskola működik.

Kitüntetés. A Budapesten megtartott idei Nemzetközi Gazdakongresszussal kapcsolatosan versenyt rendeztek a háziasszonyok részére a sütés-főzés, szabásvarrás, gyermekgondozás stb. köréből. A versenyre Hollandia, Svájc, Románia stb. országok legjobb gazdaasszonyai is beneveztek. A nagy érdeklődést kelteett versenyben Ivánfi Mária kartársnőnk, a kecskeméti m. kir. állami gazd. szaktanítónőképző intézet II. éves hallgatónője nagy fölényrel győzött a legjobbak között is s egyéb értékes jutalomtárgyak mellett elnyerte „Európa legjobb gazdaasszonya” címét.

Büszke örömmel gratulálunk a kitüntetéshez, a szép címhez pedig sok sikert és boldogságot kívánunk!

Cím és névkérdés. A mindennapos iskola fölé helyezett három éves iskolai tagozatot még az 1921. évi XXX. t. c. továbbképző iskolai elnevezéssel jelölte meg. Ennek dacára úgy az általános, mint a gazdasági irányú továbbképző népiskolákat sokan még most is a régi és helytelen ismétlő névvel jelölik meg, tanítványaikat pedig rosszul és helytelenül ismétlősöknek nevezik. Ez alkalommal rámutatunk arra, hogy a címek és elnevezések, névmagyarosítások stb. szerint társadalmunk és annak egyénei mily készséggel tudnak alkalmazkodni az újhoz és a megkívánthoz, addig a továbbképző iskolákat és a továbbképzősöket szinte következetesen még mindig ismétlősöknek, illetőleg ismétlősöknek nevezik. Az eltelt 13 év tehát nem volt elegendő arra, hogy úgy a hivatalos, mint magánhasználatban a törvényes elnevezést egyesek végre megtanulják. Igyekeznünk kell e téren is a szükséges felvilágosítással lenni, a hibás elnevezés hallatára pedig mindenkor figyelmeztetéssel élni a törvényre és az új, helyes elnevezésekre. Így talán még a nehezebb feladásaik is megtanulják ez iskolák címét és pontos elnevezését.

A rideg számok. Közli: K. M. J. Mint ráérő nyugdíjas kiszámítottam, hogy 33 évi hivatali működésem alatt a 66'66 aranykoronás havi ösztöndíjon kezdve, a havi 100 aranykoronás kezdő fizetésen keresztül, a VII. fiz. osztály 1. fokozatával bevégezve, törzsfizetésben, természetbeni lakás lakbérértékében, lakbérben, igazgatói tiszteletdíjban, családi pótlékban (feleség és 1 gyermek után), háborússegélyben és pótlékban (kézspénz, ruha, cipőtálp és élelmiszer segélyeket is mind beszámítva), azokat arany- és papírkoronákból aranypengőkre átszámítva, mily összegű összilletményt vettem fel? Számításomból csupán a gazdaság után járó 20^oo-os tiszteletdíjat hagytam ki, mivel az hol volt, hol nem volt. Számításom szerint a 33 évi összilletményem kitett: 93.861 aranypengő összeget.

Ezen összeg a 33 évre, illetve 396 hónapra elosztva nem több, mintha az egész szolgálati idő alatt állandóan a IX. fiz. oszt. 1. fokozata szerinti 230 aranypengő havi törzsfizetést s ezenfelül a fentebb felsorolt mellékilletmények fejében még 7 P havi pótlékot élveztem volna.

Érdekes, hogy a fenti 93.861 pengő összegből az első 11 esztendőre 20.005 P összilletmény esik, ami 132 hónapra elosztva 149 P 12 f havi illetménynek felel meg, tehát csak az állami tisztviselők XI. fiz. fokozatbeli törzsilletményét éri el.

A második 11 esztendő alatt az összilletményem már 28.604 P-re emelkedett, amely havi átlagban a jelenlegi IX. fiz. oszt. 2. fokozat törzsilletményét csak havi 1 P 76 f-rel haladja túl. Ez a havi többlet azonban a fent jelzett mellékilletményekre igen csekély összegnek bizonyul.

A harmadik 11 évben 45.252 P összilletményt kaptam, ami a 132 havi időre egyenlően elosztva havi 342 P 80 f-t jelentett számomra. Ez a havi összjövedelem az áll. tisztviselői VII. fiz. oszt. 2. és 3. fokozata között mozog. Ha a VII. fiz. osztály 3. fokozatát vesszük, akkor mellékilletményekre 12'80 P összeg esik.

Igy fest az én gazdasági szaktanítói összilletményem az idők távlatából (1899—1932.) vizsgálva a számoknak rideg, de ellentmondást nem tűrő megvilágítása mellett.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK

Helyesbítés. Lapunk májusi számában „Státusunk” cím alatti közleményünkben Alexy Pál neve után „gazd. szakt” helyett „igazgató” veendő. (Szerk.)

Főiskolás. A gazdasági szaktanítók(nők) főiskolai képzettségét csak a választójogi törvényben látjuk érvényesülni. A szolgálati idő beszámításánál azonban ezen képzettség még figyelembe nem jön. A jövő talán meghozza azt is, hogy nyugdíjazásoknál a főiskolai képzés, más főiskolások kedvezményei szerint kerüljön elbírálásra.

Üdülő. Értesülésünk szerint a mostani meleg és a korai nyári idő igen kedvező a hajdusoboszlói gyógyfürdő és üdülőházunk igénybevételére. A fürdőszézon teljesen kifejlődött már, üdülőházunk pedig felkészülve fogadta kedves vendégeinket. Részletadatokat Riedelmayer igazgató, az üdülőház gondnoka szolgáltat. Az üdülőház nagybővítéséről volt ugyan komoly tárgyalás, de építkezés az idén még sem lesz, így cselől akár már holnap is odautazhat.